

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna petič-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1,6. uri popoldne.

Štev. 75.

V Ljubljani, v torek 2. aprila 1889.

Letnik XVII.

Državni zbor.

Z Dunaja, 1. aprila.

Budgetna razprava.

(21. dan.)

Šolstvo.

Poslanec Suess je bil lani zažugal, da bo nastalo v državnem zboru zoper versko šolo tako nasprotovanje, kakoršno še nikdar prej ni bilo v zbornici. Vse je torej radovedno pričakovalo velikega govora, v katerem se je imelo razoderati to nasprotovanje. Radovednost je bila tem večja, ker se je Suess pred nekaterimi dnevi odpovedal rektoratu na dunajskem vseučilišču, in se je bila raznesla govornica, da je to storil samo zaradi tega, da bo tem laglje in ostreje prijemal učnega ministra, kar bi mu kot rektorju ne bilo tako lahko mogoče. Ali že prve dni je bilo slišati, da pravi vzrok te odpovedi tiči vse kje drugje in da je Suess zaradi tega to storil, ker bodo imeli v drugem okraji voliti novega deželnega poslanca in si liberalci vsled neugodnega vspeha mestnih volitev mislijo, da bi bil Suess najpripravnější kandidat, ki bi utegnil zmagati. Ker je pa kot rektor že člen deželnega zbora in bi ne mogel sprejeti poslanstva, zato se je odpovedal rektoratu. „Sonn- u. Montags-Zeitung“, ki je navadno dobro poučena, pa danes omenja še nekega drugega vzroka Suessove odpovedi, ki tiči v notranjih vseučiliških razmerah, katere so rektorju tako segale čez glavo, da jim ni bil kos. Pa naj že bo, kar koli hoče, Suess je prej strašno grozil desnici, umaknil se za nekaj dni v domačo puščavo, da bi se tem laglje pripravil za odločilni čin, v soboto prikazal se zopet v zbornici, odprl usta in govoril — govoril celi dve uri — pa napovedanega strašanskega upora ni bilo, in še liberalni listi, priznavajo, da so od Suessa več pričakovali in da je že večkrat bolje govoril, kakor v soboto. Visoke gore so torej zopet enkrat malo miško rodile, kakor bi rekel Marka Pohl. Sicer pa tudi Suess sam svojim besedam menda ni toliko moči pripisoval, da bi se že vsled njegovega govora po vseh deželah vzdignile liberalne čete, in je bil po današnjem poročilu prej omenjenega lista pred nekaterimi dnevi v Pragi, kjer je imel posebno dosti opraviti s Schmejkalom, vodjo češko-nemške stranke, s katerim sta morda snovala upor zoper versko šolo; nič ni tako skrito, da bi enkrat ne bilo očito, zato se boče enkrat tudi to zvedelo.

Odveč bi bilo, posebej pečati se s Suessovim govorom; glavne trditve njegove bodo razvidne iz govora Kathreinovega, čegar namen je bil Suessa zavračati. Suess je rekel, da skoraj nikdar ni bilo živahnejše razprave, kakor o verski šoli, Kathrein pa je dostavljal, da ga pa tudi ni predmeta, ki bi bil katoliškemu ljudstvu bolj pri sreci, kakor verska šola, in da nemško-konservativni poslanci nimajo večje dolžnosti, kakor na to delati, da se verska šola tudi doseže. Ako je Suess ministru očital, da tega gibanja s krepko roko ni zadušil, mora se temu tembolj čuditi, ker zastopnik liberalne stranke misli, da so ministri poklicani s krepko roko zaduševati tako gibanje. Tako se je nekđaj godilo, a ti časi so zdaj minuli. Verska šola je prišla v razgovor in jeden najslavnejših levičarskih govornikov je stopil na noge, strašno zabavljal čez klerikalec, duhovnike in cerkev ter jih slikal z Verešaginovo resnicoljub-

nostjo, levičarjem pa je veselja poskakovalo srce in ploskali so mu živahno pohvalo. Kathrein je zatem šibal nejevero nasprotnikov ter poudarjal, da prvo pravico do otrok imajo stariši, ki imajo pa tudi dolžnost, jih za večnost vzrediti. Naša vera pa nam kaže, da se more to le s cerkvijo doseči, ki je od Boga samega dobila nalogo otroke odgojevati. Liberalna stranka pa se drži načela o vsemogočni državi, kateri pa kristijani nikdar ne morejo priznavati pravice, ves pouk in vso odgojo vravnati le po svoji volji. Mi stariši, rekel je Kathrein, nimamo dražjega blaga na svetu, kakor svoje otroke, in te naj po vaši zahtevi pošiljamo v šole, v katerih jih vse drugače poučujejo, kakor uči naša sv. vera, v katerih jih trgajo od naših src in nam jih odtujujejo. To je barbarstvo! (Klici na levi: V šolo hoditi je barbarstvo?) Da, ponavljam, da je barbarstvo stariše siliti, naj otroke pošiljajo v šole, kjer krščanska vera in katoliška cerkev ne more vplivati na odgojo. Govoreč o Liechtensteinovem predlogu je rekel, da se nobeden nasprotni govornik ni potrudil zavračati Liechtensteinove trditve, potem pa je iz zakona samega dokazoval, da je sedanja šola res brezverska in da se je ljudem samim zahvaliti, ako se je v zadnjih desetih letih v šolah obrnilo malo na bolje, ker so se z vso silo upirali zoper to, da bi židovski učitelji podučevali njih otroke.

Suess in Wurmbrand sta trdila, da bi verska šola zmanjšala poduk. Tega nihče ne reče; večina marveč želi, naj bi se otroci v šoli učili brati, pisati, računati in misliti, česar se pa zdaj ne učé. Živahni krohot na levici bil je odgovor na te besede; ali Kathrein je mirno izvlekel neki listi znane „N. fr. Presse“, ki je pri neki priliki pisala, da se otrokom namesto branja, pisanja in računjenja v glavo vtepa nepotrebna šara, da šola ni boljša, ampak slabša, da pa nihče nima poguma tega povedati, kakor da bi tudi tukaj veljalo načelo: Saj lahko čakamo! Otroci zdaj vedó morda, kako visok je Himalaja, pa ne znajo ne brati, ne pisati. To so žalostne prikazni, zato pravimo: Otrokom se je treba več učiti. Omenja dalje, da načeloma tudi nismo zoper osemletno šolstvo, in ako se je nemško-konservativnim poslancem očitalo, da jih je le 28, pravi Kathrein: Malo nas je, pa zavedamo se (klici na levi: domišljavost!) in pogum imamo in vemo, kaj hočemo. Sicer pa preuredite volilni red, ki je dostikrat prav smešen, pa boste videli, koliko nas pride in koliko levičarskih sedežev se izprazni.

Wurmbrand je očital nemškemu duhovniku, da se ne zavedajo narodnosti svoje. To ni res, pravi Kathrein, pri vas velja samo oni za Nemca, ki se vaše stranke drži. Naša duhovščina pa za vas ne mara; toda mi Nemci ljubimo svoj rod in svoj jezik; mi vemo, komu moramo za kulturo hvaležni biti, mi čislamo velike učenjake in pesnike ravno tako kakor vi, ali mi mislimo, da Nemca posebna lastnost ne smé biti zatiranje drugih narodov (Živahna pohvala na desni), mislim marveč, da je posebna čednost Nemcev biti pravičnim. V kulturnem oziru se čutimo Nemce, v političnem pa smo skozi in skozi Avstrijci. (Pohvala na desni.) Dalje levičarjem očita, da bi bili napravili hud kulturni boj, ako bi ga ne bila odvrnila višja roka, in se norčuje, da zmerom stikajo po starih palicah iz časov absolutizma, da ž njimi odvrtačajo napade na svoje liberalne naprave. Sklicujejo se na Jožefa II., na Kavnicu, dalje v zgodovini ne segajo. Wurmbrand

je hvalil Pergenov šolski načrt, tega pa ni povedal, da je bil od državnega sveta zavržen in pokopan v državnem arhivu. Suess se je skliceval na Belgijo, ali ravno tam so katoličani osnovali najsvobodnejšo ustavo, katero so pa liberalci zopet pristrigili. Tudi to ni res, kar je trdil gledé Kitajcev, da bi jim bili namreč jezuiti pokristjanjenim dovolili moliti še stare malike. Konečno zavrača očitanje, kakor da bi bili duhovniki krivi spridenosti na Francoskem za vlade Napoleona III., hvali marljivost jezuitov in sklepa z zagotovitvijo, da se nadejamo zmage v trdnem zaupanju na Njega, ki je rekel: Zaupajte, jaz sem svet premagal.

Za tem govorom so sledili še dejanski popravki. Vitezic je zavračal Wurmbrandov napad na škofa Strossmayerja zaradi znanega telegrama, rekši, da se s tem proti cerkvi ni pregrešil in da je še zmerom v Rimu priljubljena oseba.

Mandyczewski se je proti Wurmbrandu potegnil za trdno vero Rusinov, ki so še zmerom tako neomahljivi, kakor tedaj, ko jim je papež Urban pisal: Dragi moji Rusini, z vami upam spreobrniti celi izhod.

Pscheiden je Wurmbrandu odgovarjal, da so tudi v hartberškem okraju nekateri duhovniki načelniki krajnih šolskih svetov, in sicer on sam in ilski kapelan.

Dr. Fuchs je odgovarjal Suessu, da jezuiti niso dovoljevali malikov moliti, ampak dopuščali le nekatere domače običaje.

Dr. Tonkli pa je zavračal Suessa, ki je pravil, da so morali nekemu umrlemu slovenskemu duhovniku rusko sv. pismo pod glavo dejati. Ta duhovnik je res ljubil ruski jezik, kar se mu vendar ne more všteti v greh, je bil pa kot duhovnik in duhovni pastir brez madeža, ter je v šoli goreče podučeval in otroke o cesarjevem godu vodil v cerkev in preslavljal našega cesarja. Obžaluje le, da je visok državni uradnik liberalne stranke, ki je še zdaj v službi, iz te muhe nekega duhovnika napravil veliko državno reč. Taki so pri nas duhovniki, ki jih črnijo, da so protiaavstrijski in panslavisti!

Danes se je začela razprava o finančnem ministertvu. Predsednik je hotel seje odslej potegniti od 10. ure dopoldne do 5. ure popoldne, večerne seje pa opustiti, da bi mogli zvečer zborovati odseki. Ali Herbst ugovarja temu predlogu rekši, da pač nobenemu poslancu ne bo mogoče prihajati k odsekovim sejам, ako javna seja traja sedem ur. Plener je priporočal, naj bodo seje do 4. ure popoldne, in pri tem bo menda tudi ostalo.

Pri centralu so govorili Türk in Gasser, ki je priporočal znižanje hišnega davka, potem Kronawetter in Wrabetz. Razven centrala bo še težko kaj prišlo, ker gre ura že na štiri.

Verska šola.

Govor princa Liechtenstein-a v držav. zboru

dné 19. marca 1889.

(Konec.)

Vi morda mislite, da je v zadnjem času bolje. Jaz Vas moram iznenaditi ter navesti govore pri učiteljskih zborovanjih in sklepe. V Celovci je nekđaj peta občna avstrijska učiteljska skupščina sklenila to-le resolucijo: „Z ozirom na to, da se verski poduk opira na dogme, katerih vsebina je v nasprotju z naravoslovjem in praktičnimi zahtevami vsakdanjega življenja, izreče se peta občna avstrijska učiteljska

skupščina iz pedagogičnih vzrokov proti veronauku v šoli." (Prav dobro! Čujte, čujte! na desnici.)

Leta 1885 je neki učitelj in vrednik društva nekega lista na shodu nižje-avstrijskega učiteljskega v Mistelbachu imel govor, ki je bil s pohvalo sprejet. Dotično mesto se glasi: „Nemogoče je z duhovniki sodelovati; učitelj uči podlago modérne vednosti, duhovnik srednjeveško šolastiko, učitelj uči boj za obstanek, duhovnik veselje nebes; nepremostljiv prepad je med obema vzgojiteljema človeštva, mi ne moremo nazaj, mi moramo vednosti učiti, kakor jih daje kultura.“ (Veselost na desnici.)

Ugovarjali mi bodete, da je to iz leta 1885 in ne iz leta 1889. Gospóda, minolo poletje Vam je še blizu. V Gradcu je bil učiteljski shod, kjer so bili gospodje nezadovoljni z mojim predlogom. Z velikim veseljem so pozdravili Nestorja liberalnih učiteljev, ki je rekel mej drugim: „Po mojem prepričanju ne pride šola nikoli do trdnega stališča; vedno bo stvar prepira in boja, dokler se popolnoma ne ločite cerkev in šola. Tù so nasprotja, ki se ne morejo poravnati. Tisti, ki misli, da morete šola in cerkev biti pod jedno streho, je po moji misli bedak, omahljiv značaj, ali pa dobrosrčen mož, ki hoče obema prav storiti, pa zvršiti se ne dá. Bodimo skromni; trdimo, da ne moremo dokazati, kar cerkev uči v dogmah; mi nočemo nikogar odgovarjati od vere, pa tudi nikomur je vsiljevati.“ (Dr. Polak: Dobro!)

Gospóda, sami sodite, ali še smemo takim učiteljem, ki imajo take namene, izročiti versko vzgojo našega ljudstva brez verskega nadzorstva? Zeló in odkritosrčno spoštujem plemeniti in trudapolni poklic ljudskega učitelja, ki služi človeštvu. Kar so podčastniki za armado, to so ljudski učitelji za modérno kulturo, ki dobé duha otroka kot novinec, uči ga hoditi in najboljšega orožja, jezika in pisave. (Čujte, čujte!)

Čislam in spoštujem učiteljstvo, dokler v svojih mejah vestno izvršuje svoj poklic, ako pa učiteljski voditelji prestopijo meje poklica ter gredó na politično polje na povelje stranke, katere glasila se jim dobrikajo, na slovstveno polje s hipotezami, ki so v modi, in na versko polje v imenu neke premočne filozofije, potem smemo pač vprašati po naslovih, ki opravičujejo to postopanje. Te naslove moramo iskati zunaj strokovne omike, ki je potrebna za vsak stan, te moramo iskati v splošnji omiki, ki se dobí v pripravnicah. To pa je navadno šest razredov gimnazije brez grščine in latinščine. In iz te svetle visočine gledajo na nas revne nevedneže (Prav dobro!), ki smo se po gimnazijskih naukih posvetili jurističnim, bogoslovskim, diplomatiškim ali vojaškim vědam, iz te visočine gledajo na nasprotje med vednostjo in vero, med vednostjo, kateri se ravno niso posebno približali, in vero, katero lažje zavržejo, nego se je učé in spolnjujejo. (Pohvala na desnici.)

Secchi, največji modérni astronom, solnični fizik in spektralni analitik je znal zvezati slavo učenjaka z duhovnikovo pobožnostjo, in Pasteur, največji živeči biolog, veruje na Boga kakor vsak najpriprostejši človek. Toda liberalni elementi učiteljstva zasledili so strašno nasprotje med vero in vednostjo in je kot svoj sklep objavljajo svetu. (Prav dobro! na desnici.) In z ozirom na ta javni boj proti veri, ki se ponavlja vsako leto in objavlja v uradni obliki, očita poslanec za trgovsko zbornico v Hebu oni stranki, katero je ljudstvo sem poslalo, da bi mu branili vero, da je iz farizejev. Gospóda moja! Tako očitjanje ne potrebuje premisleka. Vendar pa moramo obžalovati, da se mož tolikega imena poslužuje zaničevanja, ko ni imel dokazov. (Glasna pohvala na desnici.) Pa sam je čutil, da mēra še za jeden korak naprej, in tū se nam je izpovedal. Rekel je, da prizná, da je krščanstvo podlaga naše kulture, da je človeka postavilo pred njegovega Boga, da je vera milobe in strpljivosti; jaz sem le obžaloval, da je prej opomnil, da ne govori ne v svojem, ne v svoje stranke imenu. (Veselost na desnici. — Ugovori na levici.)

Ker pa je nekako živo govoril, bil sem sprva vesel ter si mislil, da bode voditelj leveice obesil križ na svoje prsi in kot pobožen popotnik šel na jutrovo, napal Jezuzalem ter krščansko zastavo postavil na razrušeno ozidje. Ko pa sem videl njegovo armado, streznil sem se (Velika veselost na desnici), s tako armado in takim generalnim štabom ne hodijo v boj proti Jeruzalemu. (Velika veselost na desnici.)

Treba mi je ovreči še ona očitjanja proti našemu predlogu, češ, da hočemo znižati omiko našega

ljudstva z zmanjšanjem učne tvarine in skrajšanjem šolske dolžnosti.

To krivo razumijo. Mi nikakor nočemo zmanjšati učne tvarine ljudskih šol, in tudi ne odpraviti realij, toda vsakdo, ki pozná ljudske šole, mora mi priznati, da metoda, po kateri sedaj prav profesorski prosto razlagajo realije (Tako je! na desnici), otrokom nič ne koristi in da si od realij malo ohranijo, ko zapusté šolo. (Prav res! na desnici.) Zato hočemo metodo premeniti, da se namreč realije, kot naravoslovje, naravoznanstvo in zgodovina spravijo v berilo in si je otroci zapomnijo z večkratnim branjem in razlaganjem učitelja. Potem si bodo otroci zapomnili in ob jednom dotične ure tudi za branje porabili. (Prav res! na desnici.)

Kar pa se tiče skrajšanja šolske dolžnosti, pomislite, da to ni želja duhovnikov; v Švici je šestletna šola, a ravno duhovniki so zahtevali osemletno, in v Italiji je le štiriletna.

Šestletna šola je nujna gospodarska želja naših volilcev. (Prav res! na desnici.) Izvoljeni smo v gorati deželi, ki ima le kmečke posestnike z raztresenimi stanovanji.

Tako prebivalstvo prej potrebuje otroke, ker potrebuje brezplačne delavske moči in mora otroke prej navaditi raznovrstnega dela, kakor v deželah z gostimi kraji. Le iz tega vzroka smo se pridružili želji svojih volilcev, in ta želja ni le pri nas, marveč tudi v nekaterih liberalnih volilnih okrajih. (Tako je! na desnici.) Zato smo morali v svojem predlogu stvar tako povedati, kakor je želja naših volilcev, ne da bi se morali narodi v Avstriji s tem zadovoljiti, ako so druge razmere. In če prav čitate § 3 našega predloga, spoznali bodete, da vse ostane deželni zborom, ki morejo določiti, da je šestletna šolska dolžnost in štiriletna ponavljalna šola le minimum, in da se s ponavljalno šolo ravno ista šolska dolžnost doseže, kakor je zdaj v mnogih deželah. Mi torej nočemo nikomur vsiliti svojih gospodarskih želj, želimo pa, da se večina ozira na naše želje. (Pohvala na desnici.)

Gospóda moja! Mislim, da sem izvršil svojo nalogo. Pojasnil sem Vam namen naše stranke, versko šolo, naštel tudi pomanjkljivosti našega šolstva. V podrobnosti se nisem spuščal, ker bodem to storil pri prvem branji svojega predloga. Zakaj že ni bilo prvega branja, tega ne bodem razlagal, ker ni primeren čas. (Smeh na levici.) Velik vzrok je naše rodoljubje. Za vlado sposobna stranka mora prej izvršiti glavne naloge in namene države, potem svoje načrte (Prav res! na desnici.) in ostale desniške stranke so isto storile, kakor mi. Naš predlog je prišel v trenutku, ko ste nas čakali dve jako važni nalogi: zjednačenje ravnotežja državnega gospodarstva z indirektnimi davki, namreč od žganja; druga naloga je bila vojaška predloga, da se za deset let naprej zagotovi moč države in njena veljavnost nasproti vnanjim državam. Toda prepričani smo in upamo, da bodete večina, h kateri pripadamo, in vlada, katero podpiramo, priznali naše potrepljivost navzlic drezanju volilcev. (Dobro! na desnici.)

Zadnjič apelujem na levico. Nas konservativec in Vas liberalce loči prepad gledé razumljenja cerkvenega bistva.

Mi verujemo, da je Bog ustanovil cerkev in nam je njen poglavar namestnik Zveličarjev na zemlji. Toda mi konservativni Nemci smo duševno najslabša stranka v zbornici, kakor nam je trdil voditelj leveice. Stranka gosp. poslanca za hebsko trgovsko zbornico, liberalci, prisegajo morda vsled svoje večje duševne moči na malomeščanske birokratske nazore. Vam je cerkev pomožni urad države, ki v prenešenem krogu upravlja vest državljanov (Prav dobro! in veselost na desnici.), Vam je cerkev oblast, ki išče človeške strasti v srci in je tam krotí, kjer je redar ne opazuje, orožnik ne prime, sodnik ne obsodi; Vam je cerkev oblast, ki je od države prevzela neki del policijske dolžnosti. Imejte svojo duševno večjo moč, mi ostanemo pri svoji moči in misli. A nekaj nas še lahko veže konservativec in liberalce, ako so zmerni, namreč prepričanje o potrebi vere za blagor države in družbe. Ako pa smo v tem jedini, potem dvojno premislite, prvič, da še nikoli ni bila vera tako potrebna ljudstvu, kakor dandanes (Prav res! na desnici.) in drugič, da more ljudstvo dandanes vero dobiti skoro le še v ljudski šoli.

Gospóda moja! Naš čas je kritičen in ima Janov obraz; povzdigniti se more do napredka, pa tudi pasti zeló globoko, kajti tehnični vspehi

zahtevajo socialne reforme. Mej tem pa je ljudstvo v velikih skušnjavah. Živi v bedi, okoli njega zlate obljube, in vsak dan je miče, da bi utrlo tenko steno, ki je loči od razkošnega izobilja. (Prav dobro! na desnici.) Bog me varuj, da bi vero pripočel kot upijanljivo pijačo za ljudstvo; kolikor odločneje ljudstvo zahteva pravi namen, tem ljubše mi je. Toda, gospóda moja, vera naj nam pomaga premagati nevarnosti prehodnega časa, vera naj ljudstvu pokaže njegovo pravico, katere ne tajimo. napolni s samozatajevanjem in čutom dolžnosti, da išče pravico na postavni poti in ne z brezozairno silo.

Kje pa se naj otroci naučé vere? Res je, v navadnih časih bi bila cerkev najprimernejši prostor, toda dve desetletji so nekrščeni vsak dan zaničevali in smešili cerkev in njene služabnike v podlih časnikih (Prav dobro! na desnici.) ter odvrčali mladeniče od duhovniškega stanú, ki bi moral biti svet, v resnici pa je bil brez varstva. (Prav res! na desnici.) Danes je toliko pomanjkanje duhovnikov v Avstriji, da duhovščina le z vsemi močmi zmaguje najpotrebnejše pastirstvo.

Ali naj se otroci krščansko vzgojujejo v domači hiši? Gospóda moja! Kje pa naj stariši delavskega in rokodelskega stanú dobé časa, da bi vzgojevali svoje otroke? Danes je delo blago, ki je po nizki ceni na trgu, in še le pred kratkimi leti smo z velikim trudom tukaj dosegli normalni čas za delo 11 do 12 ur, ki je delavcu le za spanje in hitro jed. Torej skoro le v ljudski šoli morejo se otroci večji del dné in leta učiti vere po duhovnikih in zanesljivih učiteljih, ako so versko zanesljivi.

Mislim, da smem končati. Določbe, ki v šolskih postavah slabé verske čute prebivalstva, imajo znake bojne postave, Nikakor ne bi smeli dalje trajati, kakor boj proti cerkvi, ki ga je liberalna stranka iz trte zvila. (Prav res! na desnici.)

Liberalna stranka nima načelnih vzrokov, da bi ovirala reformo v verskem oziru. Liberalne stranke na Ogerskem in v Nemčiji niso nikoli skušale zatreti versko šolo. Liberalna stranka na Ogerskem ali v Nemčiji je v političnem oziru mnogo srečnejša, kakor naša.

Pa tudi mnogo praktičnih vzrokov moralo bi prisiliti liberalno stranko, da bi se v tej točki vdala in sodelovala pri reformi. Kajti, gospóda moja, ravno vsled veri nasprotnih določb šolske postave iz leta 1868 Vas nadlegujemo tukaj v zbornici (Prav dobro! na desnici), vsled teh določb Vam naše ljudstvo ni naklonjeno (Tako je! na desnici); vsled teh določb ste izgubili onih dvajset ali trideset sedežev, ki Vam danes in morda Vam bodo vedno manjkali do večine.

Gospóda moja! To ni modro, orožje tako rabiti, da si sami škodujete. Toda nedovoljeno in kaznjivo je, orožje tako rabiti, da se meri na nasprotnika in zadene gledalce. Konservativnim nasprotnikom ste hoteli škodovati z določbami postave iz leta 1868; nam ste hoteli v prihodnosti mladi rod, našo podporo, vzeti. Toda, gospóda moja, v tem dvoboju ste gorko zasolili razsodnikom, ki bodo med nami razsodili, med državo in družbo, ki ne morete pogrešati bogaboječega ljudstva in ki bodete vsled slabega verskega čuta še mnogo trpeli. (Dobro! Dobro! na desnici.)

Karkoli se bode zgodilo z našim predlogom, prepričani bodite, ne bodemo mirovali, dekler ne prinesemo ljudstvu, ki nas je tu-sēm poslalo, kar je njegova pravica, kar imajo vse sosednje države, kar zahtevamo in kar je podpisalo milijon podpisov: Versko šolo! (Živahna pohvala na desnici in galerijah. Govorniku čestitajo mnogi ministri in poslanci.)

Govor poslanca Ferjančiča

v državnozbornski seji dne 11. marca t. l.

(Konec.)

Tudi jaz se moram izjaviti, kakor je pred me-noj storil že neki rojak, da na Primorskem strogo razločujemo mej italijansko-rodoljubnim in iredentovskim elementom. Italijansko-rodoljubni element spoštujemo isto takó, kakor člane vsake druge narodnosti, ki tudi nam ne odreka spoštovanja. Bojujemo se samó zoper iredento, nasproti kateri je vlada posebno prizanesljiva. Iredenta se je v prvi luči pokazala leta 1882. povodom razstave in njeno vtelesenje je Oberdank. Ko so hoteli postaviti spomenik povodom 600letnice, odkar je Trst združen

s habsburško monarhijo, počila je blizu razstavališča petarda in lahko v Trstu slišiš, da spomeniku ni namenjen dolg obstanek. Pred očmi vlade vživajo Italijani iz kraljestva, katerih je blizu 15.000, vse mogoče prednosti od tržaške občine in magistrata. Ti sicer niso uradniki, ker niso državljani, toda občina kakor Trst ima še mnogo drugih mest in služb, pri katerih se dobro izhaja, in le pogledimo, koliko inozemcev je onih, ki imajo te službe. Domačini, posebno Slovani, se vsprejmo le tedaj, ako izdajo svojo narodnost, ako so zatajili svoj jezik. Nas nazivljejo s „tujci“ (sciavi), oni pa so „bratje iz kraljestva“.

In ravno ti bratje iz kraljestva so deblo iredente in oni, ki iz nerazumljive kratkovidnosti dovoljeno jim gostoljubnost zlorabijo za izdajalsko rogoviljenje. Ni je narodne slavnosti v Italiji, pri kateri ne bi bili iredentovski kolovodji zastopani, in kako zadovoljstvo vzbuja njihova navzočnost celó v najvišjih italijanskih krogih, to je gotovo še iz lanskega leta marsikomu v spominu, ki je čital časopise. Ali naj se tedaj čudimo, da so se, ko se je slavila štiridesetletnica, odkar nam je previdnost naklonila pravično in milo vlado Njega veličanstva cesarja in ko v celi Avstriji ni bilo podanika, ki bi ne bil slavil tega dneva, v Trstu razširjale take tiskovine, pri katerih prečitanju — jaz sem to storil — se mora srce pretresti vsakemu avstrijskemu domoljubu. Avstrijskega orla so tako pohabili, da je človeka kar groza, in ko je to zvedel široki svet, požurila se je „Triester Zeitung“, tedaj list, ki služi vladi, proglasiti to za „dumme Jugendstreiche“ (mladostne nespametnosti), katere „so se že večkrat pripetile“. Nespametnosti so to res, ali pa samó mladostne, to naj dobro premislijo državni krmarji na Dunaji. Ako pa list, kakor je „Triester Zeitung“, list, ki služi vladi, takó olepšuje veleizdajsko rogoviljenje, kakó naj se potem še kdo čudi, da je mogel bivši italijanski minister bogočastja, Bonghi, pisati pismo, katero je nedavno prečital gospod poslanec dr. Vitezić in v katerem je rekel — ponavljam najkrepkejšo odstavke — (čita):

„Spričevalo, katero nam“ — iz avstrijskih krajev — „pošiljate, da prebivalstvo onih krajev z nami deli radost in tugo, je gotovo poročstvo, da bodo nekega dne — in ni več daleč — oni, katere sedaj veče ljubezen, z umetnostjo in modrostjo vlade, navdušenjem in zavestjo narodov, združeni v jedno državo.“

Kakó se moremo čuditi, da italijanski državljani takó piše avstrijskemu državljani? In kdo naj se čudi, da je „Illustrazione Italiana“ mogla povodom pretresujočega dogodka v Meyerlingu o potnem očetu pisati: „on čuti pri smrti svojega sina isto bolečino, katero je čutila Oberdankova mati, ko so obesili njenega sina.“ (Čujte, čujte! Nesramno! na desnici.)

Prašam sedaj vlado, če noče poslušati glasú Slovencev: Koliko časa še misli vzbujati začudenje mej domoljubnimi Italijani samimi s svojo nerazumljivo prizanesljivostjo, koliko časa bo še pustila, da bo železna roka njenih organov tlačila slovanski, dinastično misleči narod v Primorju? Po pravici si privajamo zaslugó, da smo imeli pred očmi ne samo koristi svojega naroda, marveč tudi državne koristi, ko smo se potezali za svojo narodnost na Primorskem.

Dovolj sem Vas, slavna gospóda, že zadrževal, zaradi tega bom sklenil svoj govor; mi slovenski poslanci smo izrekli svoje misli in vladi vse povedali. Slovenski narod se ne bo zredil od govorov svojih poslancev; za trdno pa pričakuje, da bo vlada že enkrat začela resno izvrševati ustavo. (Odobranje na desnici.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. aprila.

Notranje dežele.

Cesarska rodovina se bo po najnovjših naredbah povrnila na Dunaj dne 10. aprila.

Dne 30. marca so v **Krakovem** slovesno otvorili novo pošto in brzojavno poslopje, pravo monumentalno palačo. Trgovinskega ministra je pri tem zastopal dvorni svetnik Koch.

Madjarsko odposlaništvo je odpotovalo v Turin, da pregovori Kossutha, naj se povrne v domovino. Kossuth je moral rojake sprejeti v postelji ter se je pri slovesu jokal, rekoč, da ga že vabi grob.

Vnanje države.

Minole dni se je zopet več **bolgarskih** izseljencev povrnilo v Sofijo; mej temi je stotnik

Korabarev, ki je pri odpeljanju kneza Aleksandra igral glavno vlogo; potem pesnik Vazov, ki se je političnega gibanja vdeležil kot časnikar; Stojkov, bivši prefekt v Silistriji, in mnogi drugi. Prišlece niso ravno posebno prijazno pozdravili, kajti listi jim očitajo stare grehe, narod se jih pa ogiblje, takó, da morajo večinoma živeti med štirimi stenami. „Svoboda“ pravi celó, da se bo vzlic pomilošenju pričela kazenska preiskava zoper stotnika Karabareva, ki ima na vesti najmanj deset izmed štiridesetih v Ruščuku padlih žrtev. Princ Ferdinand se je povrnil v Sofijo, potem pa se takoj odpeljal na mejo pozdravit kralja Milana ter ga spremit do južnobolgarske meje. Železnični postaji Dragoman in Slivnica menda nista vzbudili radostnih spominov pri kralju Milanu. Komaj so minula tri leta, bil je v drugič tam, toda on sam v drugačnem položaji, namestu slivniškega junaka pa je sedel poleg njega sedaj drug bolgarski knez. Zgodovina na iztoku ima hitrejše noge, nego na zapadu.

Ukaz **nemškega** cesarja naroča pribočniku kapitanu Sendenu, naj sestavi lastno mornarično ministerstvo, ter imenuje Sendena za načelnika temu kabinetu. — Grozoviti vihar na Samoa-otokih je divjal od dne 16. do 19. marca. Izbruhnil je tako hitro, da ladije niso mogle več iz pristanišča v Apii. Posrečilo se je to le angleški ladiji „Kalliope“. Nesreča, ki se je pripetila, je umevna še le tedaj, ako se vé, kakovo je to pristanišče v Apii. Apia leži v severu otoka Upolu ob polukrožni luki, pred katero segajo globoko v morje pečine; te so v sredi toliko nizke, da dopuščajo vhod v luko ladijam, a tudi kipenju valov. To pristanišče nikakor ni varno zavetišče ladijam, ki v viharni dóbi od novembra do marca nikdar ne smejo biti brez para, da morejo v slučaju viharja takoj odpluti v prosto morje. Najprvo je zgrabil vihar ladijo „Eber“, odtrgal jo od mačkov ter treščil ob pečine. Ladija se je takoj potopila, in ker so bili ljudje večinoma pod krovom, rešil se ni skoro nobeden. „Adler“-ja je velikanski val dvignil v zrak ter hipoma vrgel na podmorsko skalovje. Prišel se je hud boj za življenje. Mnogo jih je poskakalo v peneče morje ter jih je res tudi nekaj prišlo na suho. Drugi so se držali jarbol in vrvi, dokler ni neusmiljeno morje pogoltnilo ladijo. Kapitana in nekaj častnikov so rešili. Ladija „Olga“ se je dolgo časa borila, konečno jo je pa vrglo vendar na pečevje, a taho ugodno, da se ni ponesrečil nobeden mož. V pristanišči je vihar razbil poleg treh nemških in treh ameriških vojnih tudi sedem trgovskih ladij.

„Temps“ pravi, da se je **francoski** generalni prokurator Bouchez branil zahtevati, naj se mu dovoli sodnijsko postopanje zoper Boulangerja. Vlada gledé Bouchez-a še ni ničesa sklenila, a gotovo je, da ga bo nadomestila z „udanejšo“ osebo. „Siècle“ preklicuje vest, da je Bouchez dal ostavko. — „Figaro“ méni, da sodnijsko postopanje zoper ligo in Boulangerja ne bo vladi pomagalo do večje veljave. „Najvnetejši“ oficijozji še niso našli v kazenskem zakonu člena, s katerim bi mogli ubiti boulangizem. Močna vlada, ki se opira na naklonjenost naroda in večino v parlamentu, ni še v zadregi zaradi napadov manjšine, s katero more postopati kot z vstašno stranko. Toda to pa ni tako lahko nasproti gibanju, kakor je ono, katerega priče smo mi. Odpravili so volitve po zapisnikih, razpustili ligo patrijotov; ako prepovedó še večkratne kandidate, porabila je vlada vsa redna sredstva zoper boulangizem. Vsak nadaljni korak pa ne bi bil pameten, dokler vlada ne najde dotičnega člena v kazenskem zakoniku.

Italijanski vojni minister Bertole-Vitale je dne 28. marca naznanil ministerskemu совету, da odstópi, ker je bil zborniki predložen predlog, naj se sestavi parlamentarna enketa nad vojno ministerstvo. Crispi-ja bi bila spravila ta ostavka v veliko zadrego, zaradi tega se je mnogo trudil prgovoriti ga, naj še ostane. Konečno se mu je to tudi posrečilo. Zajedni odstóp državnega podtajnika Corvetta je pa совет sprejel. — V pravdi Mattei je bil Pazoletti, vrednik listu „Progresso“, obsojen na tri mesece, ker je očital, kakor znano, podtajniku Corvettu nepošteno ravnanje v vojnem ministevstvu.

„Narodni Dom.“

(Konec.)

Dne 9. marca je pregledovalni odsek škontriral blagajno ter blagajnično stanje primerjal s književnim. Našel je vse v popolnem soglasji in odobril skupni prometni zaključek z dne 31. decembra 1888 ter bilanco istega dne.

Društvo šteje sedaj 91 udov in sicer: 1 častnega, 2 ustanovnika, 80 deležnikov in 8 podpor-nikov. Želeti bi bilo, da se število, vzlasti deležnikov, zdatno pomnoži. To bi se zgodilo s primeroma majhnim gmotnim naporom, ako se pomisli, da je l. 1887. razposlal odbor v tej zadevi 1100 pozivov in da je pri tej priliki gmotno vprašanje dobro pretehtal. Ako bi se bila le polovica pozvanih svojim gmotnim razmeram primerno odzvala, imeli bi danes že zadostno svoto. Preveč potreb imamo, in žalibog, da so res vse tudi jednako koristne in važne. V sled tega jih izvršujemo vse ob jednem času, izvršiti pa

ne moremo niti jedne. Bolje bi bilo in gotovo za splošni blagor vspešneje, da se lotimo z vso silo in z zjedinjenimi močmi jedne, da jo zvršimo, potem še le druge in tretje itd. Ako se pa to zgodi, zasluži med sedanjimi prvo pozornost „Narodni Dom“, ker je ideja njegove zgradbe med novejšimi obče narodnimi potrebami najstarejša in sploh zeló koristna.

Tajnikovo poročilo je bilo z „dobro“-klici spre-jeto. Branje denarnega prometnega zaključka za l. 1888. in pa bilance istega leta se je opustilo, ker so zborovalci ju imeli tiskana v rokah. Deleži znašajo 22.900 gl., darila 15.629 gl., loterija 14.489 gl., obresti 9685 gl., krajevska družba 6521 gl. itd. Denar je naložen v obligacijah, kranjski hranilnici in nekaterih posojilnicah.

G. Fr. Ravnihar naglašá, da je bilo lani v občnem zboru sklenjeno, naj se dela na to, da bo denar bolje naložen, kakor doslej. Govornik méni, da se v tej zadevi od lani ni nič premenilo. Že leta in leta se trudijo različna narodna društva, da bi dobila lastne prostore. Skrajni čas je, da se jim želja vresniči. Upravni odbor naj bi se torej oziral na to željo ter kmalu vresničil. G. blagajnik odgo-varja, da je delal pri nalaganji denarja prav v so-glasji z odborom.

V imenu pregledovalnega odseka naznanja g. Fr. Ks. Souvan, da je bila blagajna pregledana in da je vse v redu. Nato se je vršila volitev pred-sednika, upravnega odbora in pregledovalnega od-seka. Izid volitve smo večeraj naznanili.

Pri 8. točki je g. tajnik prečital v imenu od-borovem poziv do ljubljanskega slovenskega ob-činstva gledé vplačevanja rednih mesečnih doneskov. Pošiljala se bodo namreč raznim rodoljubom po-sebna knjižica, v katero bodo vpisovali mesečne do-neske.

G. I. Hribar pravi, da je z veseljem pritrđil temu nasvetu v odborovi seji. Danes pa ga je ne-kako neprijetno prešinilo poročilo predsednikovo in tajnikovo, ki opozarjata na jedinstvo ter društvu, kateremu je on na čelu, očitata strankarstvo. To je neutemeljena trditve. Gg. tajnik in predsednik po-jasnita svoji poročili, da nista nobenemu drugemu slovenskemu društvu očitata pristranost, temveč le izrazila željo, naj bi se najprvo sezidal „Narodni dom“ kot nujna potreba, in potem naj bi prišle druge zgradbe na vrsto.

G. dr. Tavčar konečno predlaga, da se uprav-nemu odboru, pred vsem pa g. predsedniku izreče zahvala za njih trud, dobro vodstvo in izreče prošnja, naj tudi še v prihodnje jednako marljivo delujejo. Zbor temu soglasno pritrđi.

Dnevne novice.

(Odbor „Katol. tiskovnega društva“) imel je večeraj popoldne ob štirih svojo XV. sejo. Med drugim je sklenil, da letošnjemu občnemu zboru, ki bode kmalu po Binkoštih, nasvetuje premembo nekaterih paragrafov društvenih pravil. Tudi letos bodo udje tiskovnega društva brezplačno dobili „Koledar“, in sicer nekoliko pomnožen in lepo vezan. Ker pojde delo prej v tisk kakor lani, želi odbor, naj bi se novi društveniki prav pridno ter kmalu oglašali, da se more koledarju določiti število odtisov.

(Občina Račina) je imenovala za častna občana g. c. kr. okrajnega glavarja J. Mahkota in g. de-želnega inženérja Vladimira Hraskega za za-sluge pri osuševanju račenske doline.

(Iz Šmartina) pri Litiji se nam poroča: Z več-rajšnjim dnevom so zaprli šolo zaradi nalezljivih bolezni, osepnice, ošpic in škrlatinke, ki so razširjene med otroci. Zbolelo je 46 otrok za temi boleznimi. Doslej osepnice niso bile ravno hude v našem kraju; umrle so le 4 osebe.

(Pisateljsko društvo.) Pri zadnjem zabavnem večeru je g. prof. Luka Pintar pojasnjeval obširno in jasno dr. Preširna zabavljivi napis „Na robe Katón.“ Čital je več odlomkov iz Vrazovih pisem na dr. Preširna, iz katerih se razvidi, da „lakota slave, blaga, vleče pisarja drugam“. G. profesor je z znano svojo spretnostjo na podlagi životopisov obeh slavnihih rimskih Katónov dokazoval, da je dr. Pre-širen mislil na mlajšega rimskega Katóna, ko je Vraza imenoval „na robe“ Katóna. Berilo je bilo zelo zanimivo in obče odobravano.

(C. kr. konzul v Shangaju), gospod Josip Haas, dobil je vsled poročila visokega c. kr. mini-sterstva vnanjih stvari nalogo, da v prospeh naših

vedno boljših trgovskih odnošajev s Kino prepotuje važnejše zbornične okraje države ter da se tako sam seznanj z onimi obrtnimi izdelki, kateri bi bili prikladni za izvoz v iztočno Azijo. Visoko c. kr. trgovsko ministerstvo pozvalo je trgovsko in obrtniško zbornico, naj rečenega gospoda podpira. Gospod c. kr. konzul Haas naznanja trgovski in obrtniški zbornici, da bude v sredo dné 3. aprila med polu četrto in peto uro popoldne v pisarni trgovske in obrtniške zbornice na razpolago vsem onim gospodom, kateri bi hoteli baviti se z izvozom na Kitajsko, ali kateri bi želeli seznaniti se s kitajskim trgovstvom. Trgovska in obrtniška zbornica vabi najuljudnejše gospode interesente, da pridejo o naznačeni uri v zbornično pisarno.

(Odbor „Glasbene Matice“) je v svoji večerajšnji seji poleg drugih opravilstvenih stvari sklenil, da bo napravil svoj društveni koncert še le v nedeljo dné 5. maja t. l., in sicer ob 11. uri zjutraj. Prirejenje tega koncerta se zakasni zaradi tega, ker so vse nedelje do tistega časa že drugim predstavam namenjene. Sklenilo se je dalje tudi prevzeti petje kantate, sestavljene po dr. Ipaveu o priliki odkritja Vodnikovega spomenika dné 30. junija t. l. V ta namen vabijo se vsi moški pevski zbori, kolikor jih je na Slovenskem, da se nam pridružijo in da s tem počastijo moža, ki je prvi „netil v mladeniških prsih sveti ogenj domovinske ljubezni“. Opozarjamo že naprej vse častite večje moške pevske moči na to svečanost, da se je kolikor možno mnogobrojno vdeležé! Dotična oglašila vsprejema vodja „Glasbene Matice“ gospod Gerbič.

(Osebnosti.) G. okrajni glavar Mihael G s t e t t e n h o f e r je z večerajšnjim dnem prevzel vodstvo c. kr. okr. glavarstva v Logatci. G. okr. glavar dr. K. Russ je odšel na novo službo v Gradec.

(Pogozdovanje Krasa.) Dotična komisija je za tekoče leto proračunila za pogozdovanje Krasa 7000 glđ. Država plača 5000 glđ., deželno-kulturni zaklad 2000 glđ.

(Slovansko pevsko društvo na Dunaji) priredi v sredo 3. aprila t. l. v dvorani glasbene družbe I. Künstlergasse šte. 3 pod vodstvom pevovodje g. A. A. Buchte postni svoj koncert. Sodelovali bodo: Baronesi Bog. in Fel. Odkolkovi (na harfi), gospica Ana Bezdekova in virtuos na gosli g. O. Zert. Peli se bodo sledeči zbori: K. Bendl: „Tatranska fjaločka“, novi moški zbor, tenor-solo poje g. J. Mičoch. K. Bendl: „Rusalki na zvezdah“, zbor za ženske glasove s spremljevanjem na glasoviru. A. Nedvč: „Nazaj v planinski raj“, mešani zbor. J. Kadavý: „Nitra“, moški zbor, bariton-solo poje g. L. Srpek. J. Nowakovski: „Wisla“, moški zbor. K. Klébert: „Lesni klid“, mešani zbor s spremljevanjem na glasoviru. Iv. pl. Zajc: „Fantazija iz pučkih hrvatskih melodijah“, moški zbor; bariton-solo poje g. L. Srpek, tenor-solo gosp. Em. Sychrowský. Na glasoviru spremlja g. K. Paur. — Sedeži v I. cerklju 2 glđ. 50 kr., v II. cerklju 2 glđ., pri tleh in na galeriji I. vrste po 1 glđ. 50 kr., ostali sedeži po 80 kr., vstopnice po 50 kr. Listki dobé se pri g. Bouchal-u, na večer koncerta pa pri kasi.

(Vabilo.) Prvi občni zbor za osnovanje društva „Amatérjev-fotografov“ v Ljubljani se bude vršil dné 3. aprila zvečer ob 6. uri v pisarni c. kr. strokovne šole za lesno industrijo (Virantova hiša, Zvezdarske ulice, I. nadst.) Dnevni red: 1. Razgovor o pravilih; 2. Volitev začasnega odbora. Pristop ima vsak prijatelj fotografije, izimši fotografov po poklicu.

Prov. odbor.

(Umrlo) je v Ljubljani od 24. do 30. marca 24 oseb, 15 moškega in 9 ženskega spola, med temi v deželni bolnišnici 10, v otroški bolnišnici 1, v prisilni delavnici 1. Rojenih je bilo ravno v tem času 35 in sicer 23 moškega in 12 ženskega spola, med temi 1 mrtvorojen.

Raznoterosti.

— Dvojno. A.: „Jaz sem spoznal svojo ženo samo četrto leta pred poroko.“ — B.: „Jaz pa, žal, četrto leta po poroki.“

— Tudi zasluga! Profesor: „Kaj Vam je znano zasluznega iz vladne dobe angleške kraljice Elizabete?“ — Učenec: „Za časa njene vlade je — živel Shakespeare.“

Telegrami.

Dunaj, 2. aprila. Cesar je zjutraj došel. Sofija, 2. aprila. Načevič je odpotoval na

Izdajatelj: Matija Kolar.

Dunaj, da kot zaupni mož bolgarske vlade zastopa bolgarske koristi.

London, 2. aprila. Spodnja zbornica je potrdila vladni predlog, da se pomnoži mornarica.

Washington, 2. aprila. Vlada je tri nove vojne ladije odposlala na Samoo,

Umrli so:

29. marca. Adolf Rekar, postročekov sin, 1 leto, 11 mes., Breg 20. jetika.

30. marca. Janez Kurent, komij, 19 let, Rožne ulice 29. jetika. — Karolina Tanko, uradnega sluga hči, 5 mes., Rimska cesta 1, božjast. — Reza Neuwirth, trgovčeva hči, 7³/₄ leta, Dunajska cesta 14, pljučnica.

1. aprila. Ana Diewald, zasebnica, 41 let, Kolodvorske lice 39, vsled hibe srčnih klopcev.

V bolnišnici:

31. marca. Maks Pogačar, pisarjev sin, 2 leti, pljučna tuberkuloza.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v milim.
opazovanja	zrakomera v mm	toplomera po Celziju				
7. u. zjut.	733.2	4.4	sl. svzh.	oblačno	0.80	
12. u. pop.	732.1	11.8	sl. jzap.	dež	dež	
9. u. zveč.	732.3	8.2		*		

Srednja temperatura 8.1°, za 0.7° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

2. aprila.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	83	gl.	95	kr.
Srebrna „ 5% „ 100 „ 16 %	84	„	90	„
5% avstr. zlata renta, davka prosta	111	„	50	„
Papirna renta, davka prosta	99	„	95	„
Akcije avstr.-ogerske banke	892	„	—	„
Kreditne akcije	300	„	50	„
London	121	„	85	„
Srebro	—	„	—	„
Francoski napoleond.	9	„	56 ¹ / ₂	„
Cesarski cekini	5	„	71	„
Nemške marke	59	„	10	„

ZABAVI IN POUKU.

DOM
in
SVET

Za celo leto 2 gl.
Za pol leta 1 gl.

Izhaja po jedenkrat na mesec.

ZABAVI IN POUKU.

Franc Kokalj,

sobni slikar.

Rožne ulice šte. 21 v Ljubljani, se priporoča prečast. duhovščini in slavnemu občinstvu v izvrševanje vsakovrstnega

slikanja sob

po navadnem in tudi najfinjšem okusu. Dela izvršuje lično in trpežno v mestih, kakor po deželi po prav primerni ceni. (10—10)

Tujci.

31. marca.

Pri *Mattéu*: Janeba, in Weiss, trgovec, z Dunaja. — Alojzij Dubsky iz Prage. — Alfonz Grünfeld, virtuos, z Dunaja. — Josip Viola, trgovec s teto, z Reke. — Mittler, potovalec, z Dunaja.

Pri *Slonu*: A. Peter s soprogo iz Trsta. — M. Stern, vinotržec, iz Zagreba. — Walter, arhitekt, iz Celja. — Podgornik, pijanistinja, iz Gorice. — Kovač, zastopnik tovarne, iz Inomosta. — Nagy, Königsberger, Jaitelles, Friedman in Reitmayer, trgovci, z Dunaja. — J. Gabrič, trgovec, s Krškega. — J. Dejak, stotnik konjice, iz Rudolfovega.

Pri *Juž. kolodvoru*: A. Pečinko, trgovec, s Čuškega. — Boldi iz Trsta.

Diseldorfske oljnaté barve v tubah.

Akvarelne barve mokre in suhe.

ADOLF HAUPTMANN,

prva kranjska tovarna

oljnatih barv, firneža in laka

Ljubljani.

Pisarna in zaloga: *Šolski drevored 6* (semeniščno poslopje). Filijala: *Slonove ulice 10-12*

priporoča slikarjem, dijakom, stavbenim in pohištvenim mi-zarjem, likarjem kakor sploh p. n. občinstvu svoje priznane izvrstne izdelke ter pošilja na zahtevanje cenilnike zastoj in franko.

Oljnaté barve v ploščevinastih puščah le najboljše vrste, posebno pripravne za razprodajalec, po znižanih cenah; v dežah od 25 klg. naprej primerno ceneje.

Kupovalcem večjih množin prednostne cene.

Perstene, mineralne in kemične barve.

Vse vrste slikarskih in likarskih čopičev in slikarske patrone.

Specialiteta: Ultramarinmodra in zelena barva.

Naznanilo in priporočilo.

Preč duhovščini, kakor slavnemu občinstvu izrekam svojo najtoplejšo zahvalo za doslej izkazano mi zaupanje in se priporočam tudi v bodoče za izdelovanje vseh

podobarskih in pozlatarskih del,

kot: prenovljenja altarjev, tabernakeljnov, lee, krstnih kamnov in podob. Prenavljam vsake vrste okvire, križeva pota, sv. razpela, svečnike itd. Tudi na novo izgotavljam vsa ta dela v vsakem slogu prav okusno in trpežno.

V zalogi imam sv. razpela od 4" do 3', na križu in brez križa, s stolalom in brez stolala, pozlačene, sli-kane in iz trdega lesa. Kristusi so do 2 čevlja po 2" znarazen, 4, 6, 8, 10, 12" itd.

Čofi za svetilnice — za spodaj in zgoraj dobé se od 80 kr. do 8 glđ. krogle za vrvi pri svetilnicah in svečnikih, palice za okvire (Goldleisten), slike itd.

Vsako delo izdelujem zanesljivo, dobro, in kar mogoče po nizki ceni. (6—6)

Franjo Toman,

podobar in pozlatar

v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 4, v Mayer-jevi hiši.

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljubljana,

za Franciškansko cerkviho v g. J. Vilharja hiši št. 4.

priporočata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njih stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot znano realno fino delo in najnižje cene.

Posebno priporočilne za prekupece so oljnaté barve v ploščevinastih puščah (Blechbüchsen) v domačem lanenem oljnatem firnežu najfinije naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah.

Cenike na zahtevanje.

Odlikovani: 1873, 1881.

Josip Deiller,

tovarna za cerkveno blago in razprodaja

cerkvenih oprav

na Dunaji VII., Zieglergasse 27.

Zastopnik **Franc Brückner.**

Proti gotovi naročbi se najtočneje izvršujejo vsakovrstne

cerkvene oprave

kot: kazule, pluviali, dalmatike, velumi, štole, baldahini, zastave itd., kakor tudi

celi ornati.

Odlikovani: 1873, 1881.

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Odgovorni vrednik: Ignacij Žitnik.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.